

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*
THE STRATEGIC LEADERSHIP OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS
UNDER CHAIYAPHUM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

ปรียาภัสสร นนทคำจันทร์¹, นียดา เปี่ยมพีชนะ²
Preeyapat Nothakamjan¹, Niyada Piampuchana²
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}
Northeastern University^{1,2}
Email : damphakh82@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 339 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ รองลงมาคือ ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง การกำหนดวิสัยทัศน์ และวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้านคือ ความคิดความเข้าใจระดับสูง ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ และการกำหนดวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา; ประถมศึกษา; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the strategic leadership of educational administrators and 2) to compare the strategic leadership of educational administrators under Chaiphum Primary Educational Service Area Office 2, classified by positions and work experience. The sample group utilized in this study included 339 educational administrators and teachers under Chaiphum Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2021. The instrument used for data collection was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The research results were found that: 1. The strategic leadership of educational administrators was rated at a high level, when considered in each aspect, it was found that the aspect with the highest practice was the ability of gathering multiple inputs to formulate strategy, followed by high-level cognitive, creating a vision, and revolutionary thinking, the aspect with the lowest practice was anticipating and creating a future. 2. The results of the strategic leadership comparison of educational administrators classified by positions, overall, was different with statistical significance level of .01, when considered in each aspect, it was found that 5 aspects including high-level cognitive, the ability of gathering multiple inputs to formulate strategy, anticipating and creating a future, revolutionary thinking, and creating a vision, were different with statistical significance level of .01. In addition, the results of comparison of the strategic leadership of educational administrators classified by work experience, overall, found the difference with statistical significance level of .01.

Keywords : Strategic Leadership of Educational Administrators; Primary Education; Chaiphum Primary Educational Service Area Office 2

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2564-2565) และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้กำหนดให้มีการพัฒนาเด็กทุกวัยให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกด้าน โดยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมถึงทุกปัญหาของมนุษย์ที่หลากหลาย มีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะโดยมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้น

พื้นฐานวิถีใหม่วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) เมื่อนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดออกมาเช่นนี้ สถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลไปยังคุณภาพผู้เรียน การจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ระดับมาตรฐานตามนโยบายนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งจะสามารถนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการศึกษาให้ได้ตามนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตั้งไว้

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีความสามารถในการคาดการณ์เหตุการณ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีมุมมอง ที่หลากหลายในระยะยาวและสร้างความยืดหยุ่นให้องค์กรได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Dubrin, 2010) กล่าวถึงองค์ประกอบของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่า ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะ พฤติกรรมและแนวทางการปฏิบัติโดยรวมคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สรุปได้เป็นองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) มีความคิดความเข้าใจระดับสูง (High-level Cognitive Activity) 2) ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ (Gathering Multiple Inputs to Formulate Strategy) 3) มีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต (Anticipating and Creating a Future) 4) มีวิธีการคิดเชิงปฏิวัติ (Revolutionary Thinking) และ 5) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Creating a Vision) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 ประการของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถก้าวผ่านความท้าทายในการจัดการศึกษาในทุกสถานการณ์ ซึ่งแนวคิดของ Dubrin (2010) นี้สอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการหลายท่านและงานวิจัยหลายเรื่อง ได้แก่ เกศรา สิทธิแก้ว ปริญญา มีสุข และเพลินตา กะลัมพากร (2560) วัชรพงษ์ สาราณมย์ (2561) นันทน์ภัส สุทธิการ (2562) Nahavandi (2000) Dess และ Miller (1993) Adair (2010) Hitt, Ireland & Hosskission (2005) สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์และการคิดเชิงปฏิวัติ เพื่อแสดงออกถึงภาวะผู้นำเพื่อนำพาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ เนื่องจากการบริหารองค์การโดยทั่วไปแล้ว ผู้นำเป็นบุคคลที่สำคัญและต้องเผชิญกับบทบาทที่จะดำเนินไปภายใต้เงื่อนไข และปัจจัยของสภาวะโดยรอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกในทุกวันนี้ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้นำเองก็จำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องภาวะผู้นำเพราะภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำทุกองค์การ ดังนั้นผู้นำ (Leader) และภาวะผู้นำ (Leadership) จึงเป็นปัจจัยคู่สำคัญที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น (ธงชัย สันติวงษ์, 2554) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งควรมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านดังกล่าวข้างต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานหนึ่ง มีวิสัยทัศน์ คือ ภายในปี 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เป็นองค์กรชั้นนำ บริหารการศึกษาตามศาสตร์พระราชา ผู้เรียนมีคุณภาพและมาตรฐาน มีพันธกิจ คือ พัฒนาการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมและสนับสนุน น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การบริหารจัด

การศึกษาอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบสถานศึกษาพอเพียง ส่งเสริมให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาที่มีคุณภาพ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีศักยภาพในการแข่งขัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศระดับสากล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2, 2564)

สภาพปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ พบว่าปัญหาและอุปสรรคทำให้การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ไม่ได้ประสิทธิผลเท่าที่ควร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์และการคิดเชิงปฏิบัติที่จะนำพาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะในการคิดและการวางแผน การกำหนดกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงและการยอมรับในสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้น การสร้างสรรค์อนาคตใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรกำหนดกลยุทธ์ที่แสดงออกถึงการมีความสามารถในการวางแผนการทำงาน สามารถคาดการณ์อนาคตของโรงเรียน มีการทำงานเชิงรุก มีทักษะในการคิดแก้ปัญหาขององค์กร ซึ่งพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาบางคนขาดวิสัยทัศน์และการคิดเชิงปฏิบัติที่จะขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้บรรลุเป้าหมาย ในสภาพความเป็นจริงพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งยังขาดความสามารถในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ อีกทั้งยังขาดความสามารถด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบขาดการยอมรับองค์ความรู้ใหม่ที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้ก้าวข้ามสภาพปัญหาการจัดการศึกษาที่มีอยู่ในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งส่งผลในด้านลบต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ค่าสถิติระดับโรงเรียนแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ย 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้เท่ากับ 35.89 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ย 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้เท่ากับ 29.81 เมื่อพิจารณาคะแนนแต่ละรายวิชา พบว่า อยู่ในระดับกลางถึงต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2) จากข้อมูลเหล่านี้ประกอบกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ล้วนเป็นปัจจัยที่เพิ่มความจำเป็นที่ทำให้สถานศึกษาต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนในพื้นที่ให้ได้คุณภาพตามพันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา แต่ไม่พบการวิจัยในหัวข้อดังกล่าวในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 แต่พบการวิจัยที่ดำเนินการในเขตพื้นที่อื่น เช่น รัชตา กาญจนโรจน์ (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ และ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ขวัญทิรา ทิราวงศ์ (2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูจำแนกตามประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรีย์ อินภู (2558) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการศึกษาพบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน การปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร และ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารจำแนกตามตำแหน่งการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของรัชตา กาญจนโรจน์ (2560) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ตำแหน่ง หน้าที่ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัชรพงษ์ สำราญรัมย์ (2561) ที่ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่าความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือด้านการกำหนดทิศทางขององค์กรและด้านการกำหนดกลยุทธ์ รองลงมา ได้แก่ การนำกล ยุทธ์ไปปฏิบัติ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Johnson & Scholes (2003) ที่ ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนา พบว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการพัฒนากลยุทธ์ และเป็นผู้ที่มองเห็นการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยข้อมูลในการออกแบบขององค์กรผ่านกลยุทธ์ในการ วิเคราะห์และการวางแผนกลยุทธ์ นอกจากนี้แล้วจะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ที่จัดหามาเป็นรูปแบบที่ตั้งอยู่ บนพื้นฐานของประสบการณ์ส่วนบุคคล และการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรเป็นผลกระทบมาจาก ความเป็นมาขององค์กร และวัฒนธรรมขององค์กรในอดีต ดังนั้น บทบาทด้านความคิดที่เพิ่มเติมอย่าง เด่นชัดของผู้นำเชิงกลยุทธ์ คือการมีวิสัยทัศน์ ภารกิจ และจุดประสงค์ที่ชัดเจน อันนำไปสู่การกำหนด ส่วนอื่น ๆ ในองค์กรที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง เพราะความมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวนี้ไปสู่ ความสำเร็จของกลยุทธ์องค์กรดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 ให้มากขึ้นและสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ให้เกิด ประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้แนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาถึงพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.3 นักวิชาการด้านการศึกษามีผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนา รูปแบบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้มีศักยภาพในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 339 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโรยามเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 และการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่งหน้าที่ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร จำนวน 163คน ครูผู้สอน จำนวน 297 คน รวมเป็น 339 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของLikert หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานแบบทีที่เป็นอิสระต่อกันและค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว

5. ผลการวิจัย

5.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 สรุปผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ความคิดความเข้าใจระดับสูง	4.25	0.55	มาก	2
2. ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนด กลยุทธ์	4.29	0.55	มาก	1
3. ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.08	0.84	มาก	5
4. วิธีการคิดเชิงปฏิวัติ	4.19	0.81	มาก	4
5. การกำหนดวิสัยทัศน์	4.24	0.58	มาก	3
ภาพรวม	4.16	0.78	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X}=4.29$, S.D.= 0.55) รองลงมาคือด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.55) การกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.58) และวิธีการคิดเชิงปฏิวัติ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.48) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.84)

5.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน

5.2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทั้ง 5 ด้านคือ ความคิดความเข้าใจระดับสูง ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต วิธีการคิดเชิงปฏิวัติ และการกำหนดวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความคิดความเข้าใจระดับสูง ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตวิธีการคิดเชิงปฏิวัติ และการกำหนดวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีผลการวิจัยบางประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

6.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่ สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน มุ่งเน้นให้บุคลากรทำงานร่วมกันโดยใช้ความคิดเชิงระบบสามารถคิดเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ จากระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลของสถานศึกษาในการนำไปสู่เป้าหมายในอนาคต หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะส่งผลต่อครูให้มีการพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนการสอน จนทำให้ครูเห็นเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง เกิดความรักและความผูกพันต่อสถานศึกษาสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชตา กาญจนโรจน์ (2560) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรพงษ์ สำราญรมย์ (2561) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของขวัญทิรา ทิราวงศ์ (2563) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson & Scholes (2003) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนา พบว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการพัฒนากลยุทธ์และเป็นผู้ที่มองเห็นการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยข้อมูลในการออกแบบองค์กรผ่านกลยุทธ์ในการวิเคราะห์และการวางแผนกลยุทธ์ นอกจากนี้แล้วจะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ที่จัดทำมานั้นเป็นรูปแบบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ส่วนบุคคล และการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรเป็นผลกระทบมาจากความเป็นมาขององค์กร และวัฒนธรรมขององค์กรในอดีต ดังนั้น บทบาทด้านความคิดที่เพิ่มเติมอย่างเด่นชัดของผู้นำเชิงกลยุทธ์ คือการมีวิสัยทัศน์ภารกิจ และจุดประสงค์ที่ชัดเจน อันนำไปสู่การกำหนดส่วนอื่น ๆ ในองค์กรที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง เพราะความมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวนี้นำไปสู่ความสำเร็จของกลยุทธ์องค์กร

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของสถานศึกษา จึงส่งผลให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีชีวิตใหม่ สถานศึกษามีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อใช้ในการ

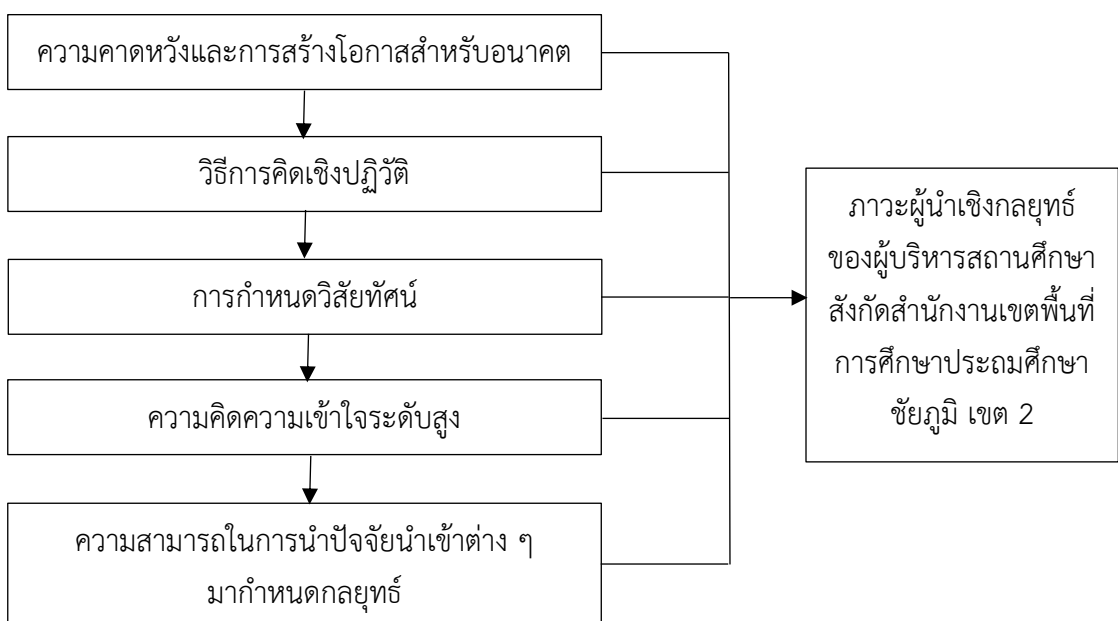
บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบจนกระทั่งสามารถนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติใช้ให้เกิดผลได้อย่างแท้จริง มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจนมีการวิเคราะห์ผลการบริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกศรา สิทธิแก้ว ปริญญา มีสุข และ เพลินตา กะลัมพากร (2560) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมในการควบคุมองค์การให้สมดุล ด้านการคิดเชิงปฏิวัต และ ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์การ และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรพงษ์ สำราญรัมย์ (2561) ที่ได้ศึกษา ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์และด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร รองลงมา ได้แก่ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการบริหารสถานศึกษาเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา ในการวางแผนกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และการนำกลยุทธ์ลงสู่การปฏิบัติ ส่วนครูผู้สอนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนความเป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น แต่ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งครูผู้สอนจะอยู่ลำดับถัดมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในห้องเรียน การบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในลำดับต่อไป จะเห็นได้ว่ากรอบภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนนั้นแตกต่างกัน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรีย์ อินฎ (2558) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากน้อยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ

ครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยจะยังไม่เห็นความสามารถหรือบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารได้อย่างชัดเจนเท่ากับครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ต้องอาศัยการสั่งสมเวลา การทำงานร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันต่อผู้บริหารนั้น ๆ จึงส่งผลให้การตัดสินใจของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยมีความคิดเห็นที่แตกต่างกับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มาก ประกอบกับการที่ผู้บริหารสถานศึกษาบางท่านยังมีประสบการณ์ในการทำงานด้านวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา น้อย ทำให้ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นอาจส่งผลให้มีการตัดสินใจในการแก้ปัญหาผิดพลาดไม่บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญทิรา ทิราวงศ์ (2563) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 37 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มี 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังต่อไปนี้ 1) ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 2) ความคิดความเข้าใจระดับสูง 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ 4) วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ และ 5) ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จึงควรพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านที่พบน้อยที่สุดอย่างเร่งด่วน ส่วนด้านที่อยู่ในระดับสูงแล้วควรกำกับติดตามเพื่อให้รักษาระดับไว้ต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ผู้กำหนดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จึงควรพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านนี้อย่างเร่งด่วน

8.1.2 จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จึงควรออกนโยบายเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้ปฏิบัติเพื่อรักษาระดับให้อยู่ในระดับสูงต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต มีการปฏิบัติต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีความสามารถในการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

8.2.2 จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์มีการปฏิบัติสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

8.2.3 จากการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้บริหารและครูควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

8.2.4 จากการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ทำงานทั้งผู้บริหารและครูร่วมกัน เพื่อวางแผนในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

8.3.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

8.3.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

9. บรรณานุกรม

- เกศรา สิทธิแก้ว ปริญญา มีสุข และเพลินตา กะลัมพากร. (2560). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และเขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 11(1). 12-21.
- ขวัญทิรา ทิราวงศ์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นันทน์ภัส สุทธิการ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รัชดา กาญจนโรจน์. (2560). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนานาชาติแอสแตมฟอร์ด.
- วัชรพงษ์ สำนัญญมย์. (2561). ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. (2563). *ภารกิจ บทบาท หน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2564. จาก <https://web2.chaiyaphum2.go.th/authority/>
- สุรีย อินทร์. (2558). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- Adair, J. (2010). *Strategic Leadership : How to Think and Plan Strategically and Provide Direction*. London : Kogan Page.
- Dess, G., & Miller, A. (1993). *Strategic formulation and management action*. 2nd ed. New York : McGraw-Hall.
- Dubrin, A. J. (2010). *Principles of Leadership*. Ohio : South-Western.

- Hitt, M., A., Ireland, R. D. & Hoskisson, R., E. (2005). **Strategic Management: Globalization and competitiveness.** Mason, Ohio : Thomson South-West.
- Johnson, G. & Scholes, K. (2003). **Strategic Management in Practice from Exploring Corporate Strategy.** 6th ed. London : Prentice-Hall.
- Nahavandi, A. (2000). **The Art and Science of Leadership.** Pennsylvania : Prentice Hall.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** 3rd ed. New York : Harper. and Row Publications.